

CYKL | ŚWIAT FILMU
GRUPA WIEKOWA | SZKOŁA PODSTAWOWA 4-6

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

opracowanie: Karolina Giedrys-Majkut

FILM | „JESTEM WILLIAM”, reż. J. Elmer

William z Roskilde ma życiowego pecha, tak przynajmniej na początku tej historii mu się wydaje. Jego ojciec zginął w wypadku samochodowym, mama leczy się w zamkniętym szpitalu psychiatrycznym, a opiekujący się nim wujek Nils karmi go głównie jajkami i nie daje pieniędzy na dojazdy do szkoły. Monotonna dieta wkrótce okaże się jednak najmniejszym problemem Williama. Jego wujek, hazardzista, przegrywa mnóstwo pieniędzy u lokalnego gangstera, a że nie ma jak ich zdobyć w szybkim czasie, szykuje się do pożegnania ze światem. Zmobilizowany wizją utraty ostatniego sprawnego członka rodziny chłopiec postanawia wziąć los we własne ręce. Wchodzi w układ z gangsterem, dzięki któremu obydwójce z wujkiem zyskują siedem dni na uratowanie sytuacji. W ciągu tego tygodnia wiele się wydarzy, a życie Williama odmieni się zupełnie. Ciepły, poruszający film o odzyskiwaniu kontroli nad swoim losem, odwadze i przyjaźni.

TEMATY DO OMÓWIENIA

Film stwarza okazję do omówienia z uczniami czterech tematów:

- ➔ Pech, fart i inne wymówki
- ➔ Być twardzielem
- ➔ To jest dla mnie ważne!
- ➔ Przyjaźń

Pech, fart i inne wymówki

Film Jonasa Elmera dotyka niezwykle ważnego tematu poczucia kontroli nad swoim życiem. Jego mądry przekaz nadąża za stanowiskiem wielu psychologów w tym temacie i pokazuje, z jak złożoną kwestią mamy do czynienia, najlepiej zaś podsumowują go końcowe słowa głównego bohatera opowieści. „Miałem pecha odnośnie kilku spraw (...), czasem mi się farci (...). Jednak wiele zależy od tego, co robię na tym świecie.” – mówi do siebie William, uporządkowawszy świat wokół siebie. Ujawnia w ten sposób dojrzałość, jaką udało mu się zdobyć w trakcie ostatnich trudnych przygód, polegającą w dużej mierze na umiejętności zachowania równowagi pomiędzy wiarą w swoją szczęśliwą gwiazdę i pokorą wobec losu, a poczuciem sprawczości i braniem odpowiedzialności za swoje życie.

Postacią o zaburzonym poczuciu kontroli nad swoim życiem, która może stanowić kontrapunkt dla postaci Williama, jest jego wujek Nils. Z pozoru zaradny, opiera swój byt na wątych podstawach – zdobytej dzięki oszustwie rencie dla niepełnosprawnych, paserstwie i hazardzie. Żadna z nich nie pozwala mu na osiągnięcie trwałego poczucia bezpieczeństwa i niezależności. Wujek Nils nie jest także dobrym wzorcem, jeśli chodzi o optymizm życiowy. Wprawdzie wydaje się tryskać wiarą w pomyślność losu, jednak opiera ją na optymizmie najgorszego sortu, graniczącym z brawurą

i skłaniającym do podejmowania ryzykownych gier. Gdy jedna z nich kończy się porażką, wujek jest przerażony i bezradny, co wiele mówi o tym, jak kończy się powierzanie swojego powodzenia przypadkowi.

Pytania: Dlaczego William wierzy, że ma pecha? Na czym polega jego pech? Co William robi, by poradzić sobie z pechem? Czy jego próby rozwiązania swoich problemów są udane? Co sprawia, że William rozwiązuje swoje problemy? Czy William ma szczęście czy pecha? Jak rozumiecie końcowe słowa Williama, który zwraca uwagę na to, że wiele zależy od tego, jak sami się zachowujemy? Jak zachowuje się wujek Nils? Dlaczego jego optymizm ma w sobie coś niebezpiecznego? Czym różni się optymizm od brawury? Czy mamy wpływ na swój los? Czy wierzycie w pecha i w szczęście?

Być twardzielem

Zdaniem Violi, ślicznej koleżanki z klasy, William nie jest twardzielem. To duża przeszkoda w ich znajomości, bowiem – zdaniem rezolutnej dziewczyny – kobiety mają słabość do twardzieli, nawet jeśli muszą długo czekać, aż ci wyjdą z więzienia. Czas pokaże, że William ma w sobie to coś, co pozwoli mu podbić serce koleżanki, nawet jeśli nie przestanie w międzyczasie być miłym, nieco introwertycznym i spokojnym chłopcem. W chwili próby wykazuje się bowiem prawdziwą odwagą, asertywnością i zaradnością, prezentując bliskim siebie w nieco innym wydaniu. Dzięki temu wątkowi film „Jestem William” oferuje widzom pretekst do refleksji na temat natury „twardzielstwa”. Czy jest ono zastraszaniem innych i strojeniem groźnych min?

Warto zwrócić uwagę także na inny kontekst przemiany Williama, który nieco zakłóca wyidealizowany obraz pokazany w filmie. Postać chłopca, który musi wziąć na swoje barki zbyt trudne problemy pokazuje los dzieci zaniedbanych, przejmujących obowiązki dorosłych. Zjawisko to, zwane parentyfikacją, nie jest rzadkim zjawiskiem w rodzinach borykających się z różnymi problemami typu choroba psychiczna, nałogi, w tym na przykład hazard. Obcowanie z obrazem, który przedstawia codzienność dzieci zmuszonych do tego, by same o siebie zadbać, a czasem – jak w tym przypadku – zadbać także o swoich rodziców, może uwrażliwić widzów i przyczynić się do pogłębienia ich empatii.

Pytania: Czy William jest twardzielem? Dlaczego tak? Dlaczego nie? Co oznacza bycie twardzielem dla różnych postaci z filmu? Co oznacza to dla Violi? A dla Djernisa? I dla Martina, szkolnego łobuza? A co w końcu oznacza bycie twardzielem dla Williama? Jakie cechy najbardziej pomagają Williamowi w radzeniu sobie z trudną sytuacją? Co dla Was znaczy bycie twardzielem?

To jest dla mnie ważne!

Główny bohater filmu Jonasa Elmera może być dla widzów inspirującym przykładem nauki komunikowania swoich przekonań i stawiania granic. Problem z asertywnością, jakiego doświadcza William z pewnością wyda się znajomy wielu osobom spośród widzów – happy end tej historii może modelować pozytywne zachowania i zachęcać do podejmowania własnych prób lepszej komunikacji ze światem. To szczególnie istotny wątek w odniesieniu do drugiej z ważnych postaci w filmie, czyli wujka Nilsa. Sprzeciw wobec jego zachowania, na jaki zdobywa się pod koniec filmu William, jest niezgodą na mało życzliwe, czy wręcz ksenofobiczne poglądy, których do tej pory musiał wystuchiwać. Warto podkreślić wartość asertywności wobec podobnego typu antyspołecznych zachowań.

Pytania: Czy Williamowi łatwo przychodzi wyrażenie swojego zdania czy sprzeciwu? Jak zachowuje się, gdy wujek wyraża nieżyczliwe poglądy wobec innych kierowców na drodze, policjantów, czy nauczycieli w szkole? Jak reaguje na zaczepki Martina i jego pomagierów? Co się zmienia w tym zakresie? W jaki sposób William uczy się komunikować swoje zdanie? Co to jest asertywność? Dlaczego asertywność jest istotna?

Przyjaźń

Wątkiem, który warto podnieść w rozmowie po filmie jest kwestia sympatii, jaką obdarza Williama koleżanka z klasy, Viola. Choć z początku wyraża pewne obiekcje odnośnie ich znajomości, szybko okaże się, że ma do chłopca z Roskilde słabość. Gdy zorientuje się, że William jest zaniedbywany przez swojego wujka, zacznie dzielić się z nim swoimi kanapkami. Okaże mu także autentyczne, choć zamaskowane, zainteresowanie, będąc zawsze w pobliżu, gdy w jego życiu dzieje się coś ważnego. Obecność osoby, która zwraca na niego uwagę i jest mu przyjazna w szkole, z pewnością ułatwia Williamowi przejście przez trudny czas. Życzliwość i otwartość Violi dobrze rokuje ich związkowi i dają mu dobrą podstawę.

Pytania: Jaką rolę odgrywa w życiu Williama Viola? Jak się wobec niego zachowuje? Co zmienia się w jej podejściu? Jak rozwija się ta znajomość? W jaki sposób Viola pomaga Williamowi? Czy jest dobrą przyjaciółką? Czy przyjaźń to dobra podstawa chodzenia ze sobą? Czy Viola będzie dobrą dziewczyną dla Williama?